

कश्यपोऽसितो देवलो वा । पवमानः सोमः । गायत्री ।

प्र निम्नेनेव सिन्धवो घ्नन्तौ वृत्राणि भूर्णयः । सोमा असृग्रमाशवः ॥ ९.०१७.०१

सिन्धवः- उदकानि । निम्नेनेव- प्रवणदेशं यथा तथा प्रवणहृदयम् । वृत्राणि- आवरणानि । घ्नन्तः- विनाशयन्तः । भूर्णयः- शीघ्रगाः । आशवः- व्याप्तुवन्तः । सोमाः- रसाः । असृग्रम्- सृज्यन्ते ॥१॥

अभि सुवानास इन्द्रवो वृष्टयः पृथिवीमिव । इन्द्रं सोमासो अक्षरन् ॥ ९.०१७.०२

अभि- अभितः । सुवानासः- निष्पादिताः । इन्द्रवः- हृत्क्लेदनकराः । सोमासः- रसाः । वृष्टयः । पृथिवीमिव- धरणीमिव । इन्द्रम्- ईशनाधिदैवतं प्रति । अक्षरन्- क्षरन्ति ॥२॥

अत्यूर्मिर्मत्सरो मदः सोमः पवित्रे अर्षति । विघ्नन्नक्षांसि देवयुः ॥ ९.०१७.०३

अत्यूर्मिः- चित्तवृत्तितरङ्गातीतः सन् । मत्सरः- हृष्टः । मदः- तृप्तः । देवयुः- देवकामः । सोमः- रसः । रक्षांसि- दुष्टभावनानि । विघ्नन्- स्तम्भयन् । पवित्रे- शुद्धे प्रतीके । अर्षति- गच्छति ॥३॥

आ कलशेषु धावति पवित्रे परि षिच्यते । उक्थैर्यज्ञेषु वर्धते ॥ ९.०१७.०४

कलशेषु- प्रतीकेषु । आ- मर्यादया । धावति । पवित्रे- शुद्धे प्रतीके कलशे वा । परि षिच्यते- शुद्धयते । उक्थैः- मन्त्रैः । यज्ञेषु- उपासनेषु । वर्धते ॥४॥

अति त्री सोम रोचना रोहन्न भ्राजसे दिवम् । इष्णन्सूर्यं न चोदयः ॥ ९.०१७.०५

त्री रोचना- अन्नप्राणमनःप्रतीकभूर्भुवःसुवः । अति- अतिक्रम्य । सोम- रस । न- संप्रति । दिवम्- चिदाकाशम् । रोहन्- आरोहन् । भ्राजसे- ज्वलसि । सूर्य- सवितारमात्मानम् । इष्णन्- गच्छन् । न चोदयः- चोदयसि च ॥५॥

अभि विप्रा अनूषत मूर्धन्यज्ञस्य कारवः । दधानाश्चक्षसि प्रियम् ॥ ९.०१७.०६

यज्ञस्य- उपासनस्य । मूर्धन्- मुख्ये स्थाने । विप्राः- मेधाविनः । कारवः- उपासकाः । चक्षसि- दशनि । प्रियम्- प्रेम । दधानाः- भरन्तः । अभि- आभिमुख्येन । अनूषत- स्तुवन्ति ॥६॥

तमु त्वा वाजिनं नरो धीभिर्विप्रा अवस्यवः । मृजन्ति देवतातये ॥ ९.०१७.०७

तमु त्वा- अमुं भवन्तम् । वाजिनम्- शोभनगतिम् । नरः- नेतारः । विप्राः- मेधाविनः । अवस्यवः- रक्षाकामाः । धीभिः- धारणाभिः । देवतातये- देवोपासनाय । मृजन्ति- शोधयन्ति ॥७॥

मधोर्धारामनु क्षर तीव्रः सधस्थमासदः । चारुऋताय पीतये ॥ ९.०१७.०८

मधोर्धाराम्- माधुर्यधाराम् । अनु क्षर । तीव्रः- शीघ्री । सधस्थम्- सदनम् । आसदः- निषीदसि । ऋताय पीतये- प्रकृतिनियतिभूतसत्यानुभवाय । चारुः- सुन्दरो भवसि ॥८॥